

VIIPURIN TALOUDELLINEN KORKEAKOULUSEURA

Society for Viipuri School of Economics

Viipurin Taloudellisen Korkeakouluseuran hallituksen ja Seuran
uusien jäsenten tapaaminen Lappeenrannassa 11.11.2003

Timo Kivi-Koskinen

VIIPURIN TALOUDELLISEN KORKEAKOULUSEURAN
PERUSTAMISESTA LAPPEENRANNAN TEKNILLISEN
KORKEAKOULUN TOIMINNAN KÄYNNISTÄMISEEN

VIIPURIN TALOUDELLINEN KORKEAKOULUSEURA

Society for Viipuri School of Economics

Tänä vuonna on tullut kuluneeksi 710 vuotta siitä, kun Tyrgils Knuutinpoika teki kuuluisan ristiretkensä Suomenveden pohjaan.

Tuolloin tehtiin merkittävä ja kauaskantoinen päätös vahvan linnan rakentamisesta maanomistuksen tukemiseksi.

Pienelle saarelle perustettu linna sai nimekseen Viborg. Sana, joka tuonaikaisella kielellä merkitsi "pyhää" kääntyi suomenkielelle sanaksi Viipuri. Kaupunki Viipurista tuli vuonna 1403 eli tasan 600 vuotta sitten.

Siitä alkoi jo kauan ennen ristiretkää idän ja lännen välisen kauppapaikan kehitys siksi monikulttuuriseksi kauppaa-, teollisuus-, satama- ja kulttuurikaupungiksi, jossa 516 vuotta myöhemmin tammikuun 21 päivänä 1919 Viipurin Taloudellinen Korkeakouluseura perustettiin.

Perustavan kokouksen ensimmäisen puheenvuoron käytti filosofian maisteri K.N.Rantakari, sittemmin Seuran kunniajäsen, todeten muun ohella perusteluina juuri kauppakorkeakoulun perustamiselle Viipuriin, että "viipurilaiset ja karjalaiset olivat osoittaneet ilmeistä lahjakkuutta liike-elämän eri tehtävissä"

Puolisen sataa henkilöä osallistui perustavaan kokoukseen, joka hyväksyi edellisenä päivänä tehdyn sopimuksen Viipurin Taloudellinen Korkeakouluseura-nimisen yhdistyksen perustamiseksi sekä sen säännöt, joiden 1 §:n mukaan Seuran tarkoitus on työskennellä suomenkielisen taloudellisen korkeakoulun aikaansaamiseksi Viipuriin.

Sosiaaliministeriö hyväksyi seuran ilmoituksen yhdistysrekisteriin merkittäväksi 30.4.1919 niinkin pienellä järjestysnumerolla kuin 9 eli Seura on yksi vanhimpia itsenäisessä Suomessa perustettuja yhdistyksiä. Aikaa perustamiskokouksesta rekisteriin merkitsemisestä ei kulunut kuin runsas kolme kuukautta.

Merkille pantavaa on, että ajatus taloudellisen korkeakoulun perustamiseksi Viipuriin tuotiin julki kohta Suomen itsenäistymisen jälkeen joulukuun 16 päivänä 1917 Helsingissä Seurahuoneella järjestetyssä suomalaisen tieteen ja maalle tärkeiden alojen edustajien kokouksessa, jonka aiheena oli kulttuuririntaman perustaminen "sivistystämme uhkaavien vaarojen torjumiseksi".

Tuossa kokouksessa professori J.H. Vennola esitti suunnitelman, jonka mukaan maahan oli perustettava tärkeysjärjestyksessä yliopisto Turkuun, taloudellinen korkeakoulu Viipuriin, kasvatustieteellinen korkeakoulu Jyväskylään, teknillinen korkeakoulu Tampereelle, maatalouseläintieteellinen korkeakoulu Lahteen sekä korkeakoulu pohjoista Suomea varten Ouluun. Ihmeellistä, mutta kaikki muut hänen esittämänsä yliopistot tai korkeakoulut ovat toteutuneet paitsi Lahti syystä, jota en tiedä ja Viipuri syystä, jonka me kaikki hyvin tiedämme.

Perustavassa kokouksessa 28 osanottajaa allekirjoitti perustamissopimuksen ja säännöt. Ensimmäiseen hoitokuntaan, josta vuonna 1961 tuli hallitus, valittiin 20 varsinaista ja 8 varajäsentä. He olivat Viipurin sen aikaisen talous-, hallinto- ja kulttuuri elämän eturivin miehiä ja olipa joukossa yksi nainenkin.

VIIPURIN TALOUDELLINEN KORKEAKOULUSEURA

Society for Viipuri School of Economics

Muutama poiminta heistä.

Kauppaneuvos E.V. Sellgren, josta tuli Seuran hoitokunnan ensimmäinen pitkäaikainen puheenjohtaja ja joka teki myöhemmin samana vuonna 200.000 markan lahjoituksen.

Kauppaneuvos Feodor Sergejeff, joka "orjan poika Venäjältä" teki vain 3 päivän kuluttua Seuran perustamisesta suurlahjoituksen 500.000 markkaa.

Apteekkari A. Harjanne, josta tuli Seuran toinen puheenjohtaja.

Maaherra A. Hackzell, ja kaupunkineuvos J.Hellberg.

Kunnallisneuvos A. Konkonen, joka yhdessä puolisonsa kanssa vuonna 1926 teki yhteensä yli 300.000 lahjoituksen.

Kauppaneuvoksetar Maria Lallukka, joka hänkin myöhemmin lahjoitti Seuralle yli 300.000 markkaa.

Kahdeksan varajäsenen joukossa oli myös isoisäni, nuori vasta varatuomarin arvon saanut ja Viipuriin Hämeen läänin Koskelta muuttanut juristi Juho Koskinen, myöhemmin Kivi-Koskinen, joka sittemmin vuodesta 1940 alkaen toimi hoitokunnan kolmantena ja viimeisenä puheenjohtajana ja sen jälkeen ensimmäisenä hallituksen puheenjohtajana kuolemaansa saakka vuonna 1966 eli hän ehti osallistua Seuran toimintaan 47 vuoden ajan.

Mainitsen tämän lähtötilanteen näinkin tarkkaan erityisesti sen vuoksi, että kaikesta sekä henkilökohtaisten lahjoitusten suuruudesta että monivuotisesta usein kuolemaan asti jatkuneesta antautumisesta ja sitoutumisesta Seuran toimintaan osoittaa, että perustajajäsenet olivat tosissaan päättäneet toteuttaa Seuran säännöissä asettamansa tavoitteen perustaa Taloudellinen Korkeakoulu Viipuriin. Tämä pitkäjänteisyys on ollut tyypillistä läpi koko seuran historian tähän päivään saakka ja jatkuu toivottavasti tästä eteenkin päin. Tänne ei tulla käymään ja kääntymään, vaan tosissaan tekemään työtä Seuran tarkoitusperien hyväksi.

Määrätietoiset perustajat asettivat säännöissä kunnianhimoisen tavoitteen. Hoitokunnalla oli lupa vasta sitten ottaa harkittavakseen korkeakoulun perustaminen, kun Seuralla oli hallussaan 10 miljoonaa markkaa tai korkovaroina vähintään 500.000 markan tulot. Siis piti olla taloudelliset resurssit kunnossa. Haihatteluihin ei ryhdytty. Siksipä ensimmäiset vuodet kuluivat varojen hankinnassa ja varsin ripeästi ne karttuivatkin pieniä suvantoaikoja lukuunottamatta.

Sota kuitenkin tuli ja vuoteen 1940 mennessä varoja oli koossa vasta 4,8 miljoonaa eikä siis korkeakoulun perustamista ennen sotia ja Viipurin menetystä voinut sääntöjen mukaan edes harkita. Seuran toiminta ja myös varat siirtyivät kaksi kertaa Helsinkiin. Jo sotien aikana ja heti sen jälkeenkin varat kasvoivat niin, että tuo maaginen 10 miljoonan markan raja saavutettiin vuonna 1950 ja vuoteen 1955 mennessä varat vielä kaksinkertaistuivat. Sääntöjen mukaan nyt oli edellytykset käynnistää keskustelu korkeakoulun perustamisesta, mutta ei ollut enää Viipuria.

VIIPURIN TALOUDELLINEN KORKEAKOULUSEURA

Society for Viipuri School of Economics

Monta ajatusta kävi tuon aikaisten johtomiesten mielessä.

Eräänkin keskustelun 1950-luvun alkuvuosilta Viipurin viimeisen kaupunginjohtajan Aarno Tuurnan, Seuran myöhempi puheenjohtaja ja Viipurin viimeisen kaupunginvaltuuston puheenjohtajan edellä mainitun Juho Kivi-Koskisen välillä heidän yhteisellä saunavuorollaan, jonne aina joskus pääsin selänpesijäksi, muistan edelleenkin.

Viipurin menetys painoi kummankin miehen mieltä ja evakkoon joutuneiden viipurilaisten toimentulo askarrutti, mutta moneen kertaan nousi esiin myös Seuran ja sen suhteellisen suuren pääoman tuleva kohtalo. Viipuria tuskin enää saadaan takaisin eikä "venäläisille" korkeakoulua rakenneta.

Mihin rahat sitten käytettäisiin niin, että lahjoittajien tarkoitus parhaalla mahdollisella tavalla voisi toteutua? Enää en varmuudella muista, kumpi sen saunan lauteilla sanoi, mutta molemmat nyökkäsivät ajatukselle, että kyllä karjalaiset korkeakoulun tarvitsevat. Isoisäni, joka oli aina pragmaattinen mies totesi lisäksi, että antaa rahavarojen vain karttua. Kyllä aika tuo ratkaisun, jossa perustajien tahto parhaalla mahdollisella tavalla voi toteutua. Siitä se kehitys kohti nykyistä varmaan lähti. Uskon että moni muukin silloinen hoitokunnan jäsen pohti samoja kysymyksiä.

Tuosta saunaillasta ei kulunut kuin muutama vuosi, kun Itä-Suomen Yliopistoseura vuonna 1955 perustettiin, mistä alkoi pitkäjänteinen ja raskas työ yliopiston saamiseksi Lappeenrantaan. Seuralle mahdollisuus osallistua tähän hankkeeseen edellytti tietysti sääntöjen muutosta ja sen hyväksymistä, ettei sen tarkoitusta alkuperäisessä muodossa voida enää toteuttaa.

Tämän tosiasian tunnustaminen vaati tietenkin henkisesti paljon ja nimenomaan sen hyväksymistä, että Viipurista on lopullisesti luovuttava.

Todenteolla ryhdyttiin toimeen vuoden 1960 lopulla, kun puheenjohtaja lähetti Seuran työvaliokunnalle kirjeen, jossa hän todettuaan, että kaupunkivaihtoehdot näyttävät olevan Joensuu ja Lappeenranta, että "ensin on Lappeenrannan mahdollisuudet tutkittava syystä, että se on lähinnä Viipuria, minkä johdosta voi arvella, että korkeakoulun sijoittaminen Lappeenrantaan lähinnä vastaisi niiden jalomielisten lahjoittajien tahtoa, jotka ovat antaneet varoja korkeakoulun sijoittamiseksi Viipuriin"

Näin päätettiin ottaa yhteyttä Lappeenrannan kaupungin johtoon sillä seurauksella, että tammikuun 21 päivänä ja kuin sattumalta täsmälleen seuran perustamispäivänä ja "vain" 42 vuotta myöhemmin, järjestettiin Lappeenrannassa historiallinen neuvottelukokous, jossa todettiin Lappeenranta sopivaksi Itä-Suomen korkeakoulun sijoituspaikaksi.

Siitä alkoi Lappeenrannan kaupungin ja Seuran monivuotinen ja edelleen jatkuva yhteistyö, jonka seurauksena Skinnarilan kaupunginosaan, joka silloin oli lähes pelkkää metsää, syntyi ensin pienehkö Teknillinen Korkeakoulu. Se on sittemmin vuosien kehitystyön tuloksena kasvanut nykyisiin mittoihin ja tulee edelleen kasvamaan ja metsä on muuttunut kukoistavaksi asutuskeskukseksi kauniin Saimaan järven rannalla.

VIIPURIN TALOUDELLINEN KORKEAKOULUSEURA

Society for Viipuri School of Economics

Kruununa kehitystyössä Seuran kannalta tänä vuonna ja taas kuin sattumalta 42 vuotta mainitusta Seuran ja kaupungin historiallisesta tapaamisesta käynnistyi Kauppatieteen laitoksen oman rakennuksen rakennustyöt ja talo valmistuu sopivasti ensi vuonna Seuran täyttäessä 85 vuotta. Tarvittiin siis kaksi kertaa 42 vuotta ja yksi vuosi lisää siihen, että Seuran perustajien lopullinen päämäärä toteutui niin lähelle alkuperäistä paikkaa kuin se Suomen maaperällä on mahdollista.

Mikä parasta Seura ei suinkaan ole hukannut (syönyt eikä juonut) varallisuuttaan, vaan Seura, joka myös omistaa yhdessä kaupungin kanssa osia yliopiston kiinteistöstä, voi edelleen jatkaa nyt yliopistoksi muuttuneen opinahjon kehittämistä stipendein, viranperustamisin, kirjastonavustuksin ja muin yhdessä sopiviksi katsotuin keinoin.

Kansainväliset yhteydet ovat nousseet tärkeiksi ja niiden edistäminen tulee varmasti tulevaisuudessa olemaan tärkeä yhteistyön kohde. Tästä yhtenä esimerkkinä on tänä vuonna ensimmäisen kerran ja jatkossa joka toinen vuosi jaettava Viipuri palkinto.

Niin kuin silloinen puheenjohtaja Juho Kivi-Koskinen tuossa mainitussa kokouksessa 42 vuotta sitten sanoi, että "Kymin virran itäpuolella ei ole minkäänlaista korkeampaa oppilaitosta ja että nyt olisi kiireellisesti sellainen aikaansaattava ja aloite otettava voimakkaasti omiin käsiin" Seuran tulevaan sääntömuutokseen viitaten hän esitti lopuksi toivomuksen, että kun alkupääoma oli olemassa ja seuran päämäärät sopivat korkeakoulun aikaansaamiseksi juuri Lappeenrantaan, että "lappeenrantalaiset ja lähiympäristöläiset runsaasti liittyisivät seuraan, jolloin olisi helpompi hoitaa asiaa näitten näkemysten mukaan" Tätä traditiota on sen jälkeen jatkettu.

Eiköhän hän tuossa puheenvuorossa selkeästi yhtenä Seuran perustajajäsenenä tulkinnut heidän kaikkien tahdon ja heidän kaikkien puolesta hyväksyi ja siunasi ajatuksen Seuran alkuperäisen päämäärän muuttamisesta ja tulevan sääntöjen muutoksen niin, että Seura pyrkii jatkossa myötävaikuttamaan taloudellinen korkeakoulu aikaansaamiseksi Viipurin sijasta Lappeenrantaan